

TEDENSKA SLIKE

Štev. 44.

V Ljubljani, v sredo 17. novembra 1915.

Leto II.

Vojna proti Srbiji: Poulični boj za Požarevac med Srbi in našimi četami.

V listu so slike: Devin, Canal Grande v Trstu, Dolomiti s Seikofelom, Visoka Gaisl, naši vojaki v srbski vasi, pristan Balčik v južni Dobrudži i. t. d.

W. G. Appleton :

41. nadaljevanje.

Žrtev zarote.

Roman.

Vzel sem pismo s tresočo roko in sem čital: „Gospod doktor Edvard Williams, St. Bartolomejska bolnišnica, London. Angleska.“

Srce mi je utripalo, kakor da me trese najhujša mrzlica, ko sem raztrgal ovitek in sem začel čitati:

Carson City, Nevada, 12. XI. 189...

Velespoštovani gospod!

Z ozirom na uslugo, ki ste mi jo že enkrat storili, Vas najprščneje prosim, da mi blagovolite izkazati novo dobroto. Ker ste me že enkrat rešili iz rok mojih sovražnikov, izročam sedaj poln zaupanja svojo hčer Vašim rokam.

Zaupam Vam popolnoma in brezpogojno, ker spoznam moža-poštenjaka takoj na prvi pogled, bržčas zato, ker sem imel v svojem življenju opravka z ljudmi popolnoma druge vrste. Tudi sam sem po svoji naravi pošten človek, toda nesrečne okoliščine so me spravile tako daleč, da bi me bil vsakdo lahko smatral za zločinca najhujšega reda.

Mojo mater je varal ter potem zapustil jako ugleden možki iz visokih krogov; zato sem vsesal sovraštvo do odličnih krogov že takorekoč z maternim mlekom. Zaraditega sem se priklopil že kot mladenič oni anarhistični smeri, ki je sovražila in obsodila na smrt vse vladarje.

Ko sem bil pozneje dovolj star in sem mogel izpredvideti, da se za grehe posameznikov ne more in ne sme obsojati vseh, nisem mogel več nazaj, moral sem — vsaj navidezno vztrajati v zvezi.

Da sem se mogel v resnici odtegniti vsem zahtevam članov te zveze, sem šel v Ameriko, kjer sem bil dolgo časa varen pred njihovimi zalezovanji. Žal, v enem oziru vsaj mi je bila sreča mila. Njena zemlja blagra so mi padla skoraj brez truda v naročje. Oženil sem se s plemenito ženo, ki mi je podarila milega otroka. Življenje mi je postalo drago, moji prejšnji predsodki so izginjali čimdalje bolj. O svojih starih tovariših dolgo časa nisem ničesar več slišal in sem se čutil zopet popolnoma svobodnega moža.

S primorskega bojišča: Devin blizu Tržiča z gradom in z razvalinami starega gradu. Talijani so te razvaline čisto razsuli.

Kar naenkrat so pa menda vsled nesrečnega slučaja zvedeli o mojem bivališču ter o mojem bogastvu. Opomnili so me na mojo staro prisego, da dam tri četrtine svojega premoženja za skupno stvar, sicer me zadene smrtna kazen. Lahko mi je bilo obetati to, saj takrat se mi ni niti sanjalo, da mi podeli usoda kdaj toliko posvetnega blaga.

Težkega srca sem se odločil, da jim dam veliko svoto denarja za namene, ki jih že dolgo časa nisem več odobral. Saj sem vedel, da le na ta način odidem gotovi smrti in se odtegnem sumnji, da sem se jim izneveril. Upal sem, da se že kako umaknem poznejšemu njihovemu zalezovanju.

Pozneje sem žalibog zvedel, da sem postal s svojo denarno žrtvijo sokrivec strašnega zločina, ki je razburjal in napolnjeval z grozo ves civilizirani svet. Grozno me je pekla vest, in sklenil sem, da ne dam niti vinarja več za tako strahovito početje.

Toda ni trajalo dolgo, pa so prišli z novimi zahtevami; vztrajali so na tem, da popolnoma izpolnim svojo obljubo. Nato sem odpotoval v London, in pri tej priliki ste mi Vi, spoštovani gospod, rešili življenje. Po svojem povratku v Ameriko sem bil samo še jetnik na svojem posestvu, in moja hiša mi je bila moja trdnjava. Oboroženi možje so jo stražili noč in dan. Boril sem se za svoje življenje.

Do tedaj se vsaj za mojo hčerko niso prav nič zmenili. K nesreči pa je baš v onem kritičnem času umrla moja sestra v San Francisku, pri kateri je živela Marcela, in tako se je morala Marcela vrniti k meni. In tedaj se mi je vzbudila misel, da bodo zasledovali sedaj pač tudi edino dedinjo mojega premoženja.

V teh skrbeh sem se domislil neke zvijske. Poslal sem sla k nekemu baronu Eissenu, ki me je v Carson City ostro opazoval, z naročilom, da sem pripravljen pogajati se z njim. On in veliko število drugih zvezinih članov je prišlo potem k meni, in izjavil sem, da izpolnim vse njihove zahteve. To je bilo davi.

Premirje pa sem porabil v ta namen, da sem poslal Marcelo danes ponoči s tem pismom v Evropo. Njena prijateljica, gospodična Lucy Beltonova, jo bode spremljala. Potovala bo po precej neznanem ovinku v London ter Vas takoj po svojem prihodu tjakaj poseti, da Vam izroči to pismo in hkratu tudi zavitek z desetisoč funti ameriških bankovcev. Popolnoma sem uverjen, da je v Vašem in Vaše sestre varstvu povsem na varnem. Naj se ne kaže dosti v javnosti, ker bi jo mogel kdo izmed družbe spoznati. Denar Vam dajem na poljubno razpolago. Naložite ga v kaki banki na svoje ime, jemljite ga za Marceline izdatke ter ne štedite sredstev, da onemogočite nameravano novo zaroto.

Jaz sam pa pomnožim število svojih stražarjev; izdajstva se ne bojim nikakega. Na svoji trdnjavi ostanem tako dolgo, da bom mogel potovati brez nevarnosti k Vam in svoji hčeri. Spoznali bodo kmalu, da sem jih speljal na led in da ne dobe obetanega denarja. In potem prepuščam Vam, da me osvobodite iz neznoznega položaja, da omogočite meni in moji hčeri nadaljnje življenje, a da si zaslužite tudi zahvalo

Pogled na Canal Grande in cerkev sv. Antona v Trstu.

vsega človeštva s tem, da zabranite grozni atentat, katerega načrt je že natančno izdelan.“

Nadzorniku Bealeju so se ježili lasje, ko sem dospel v čitanju pisma do tega mesta.

(Dalje prihodnjič.)

Nemška sodba o srbski vojski.

Posebni vojni poročevalec madjarskih dnevnikov „Vilag“ in Neues Pester Journal“ poroča o srbskem bojišču in srbski vojski sledeče:

„Skozi Zemun so vedli srbske vojne ujetnike. Na licih in v mrkljih očeh se jim izražajo mračna čustva. S tem, da so jim iztrgali iz rok orožje, zanje še ni konca vojne, ker iz oči se jim vidi, da trpe peklenške muke. Ničesar ne prosijo, nič ne tožijo, niso radovedni, niti ljubeznivi; pogled jim je uprt v tla, molčé stopajo med svojimi stražarji, poglede zvedavega občinstva pa prenašajo s toliko ravnodušnostjo in kljubovalnostjo, kakor da gredo na Kalvarijo za svojo čast. Velika je njihova trma in sila. Za Rusa je ujetništvo odrešenje, Talijan se ujetništva nekako koketno in ponižujoče celó veseli; res, da je dolgočasno, a nihče bi ga ne zamenjal z nevarnostmi strelskega jarka. Srbi pa občutijo ujetništvo kot muko in biti brez orožja jim je neznošno ponižanje. Tem ljudem mračnih obrazov se sme verjeti, da bi rajši gledali smrti v oči, nego trpeli breznevarnost ujetništva.“

Srbsko bojišče je drugačno kakor na severu rusko, na jugu talijansko, a nemški vojaki pripovedujejo, da je tudi drugačno nego francosko, angleško in belgijsko. Take borbe so imeli le pred petnajstimi meseci, ko je bil bojni polet še svež in ko so plameni sovraštva med narodi pljuskali še visoko. Na srbskem bojišču otroci nosijo municijo, ženske pobirajo ranjence, a včasih, bogme, zgrabijo tudi za puško padlega. Na bojišču se najdejo ženske čizme, cunje, krila, robci in jopice; Srbkinja se brani kot tigrica mati. Tu ni kompromisa, dvignjenih rok in stran pometanih pušk — Srbi se boré, dokler žive, dokler še dihaajo.

Na Ciganliji (otoku pred Belgradom)

S tirolskega bojišča: Krasni Dolomiti s Seikofelem, spredaj tirolska kmetija.

sta se prvič srečala nemški in srbski vojak. Že sta mnogo slišala drug o drugem, in pri prvem srečanju je vsaki hotel pokazati, da je resnica, kar se govori o njem. Krvava, besna je bila borba, prsi ob prsih; bajonet je klal, puškino kopito razbijalo, pest in zobovje je ruvalo, dokler ni nemški polet pregazil srbske smelosti. Ostalo je tudi nekaj ujetnikov v rokah Nemcev, takih, ki jih je vrgla ob tla utrujenost ali težka rana. Ujetniki so počasi utrujeno korakali med nemškimi bajoneti. Naenkrat se je ustavil srbski vojak, se okrenil, razprostrl roke proti Belgradu, pogled mu je še enkrat objel uporno mesto in kakor derviš, ki moli pred Meko tihe besede, je šepetal tja nazaj k mestu. Stražar je pristopil in ga opomnil, naj gre dalje z ostalimi. Ujetnik pa mu ni odgovoril, se obrnil in se zgrudil na tla. Bil je mrtev. Slekli so ga. Na štirih mestih ga je predrla krogla, a še v deliriju bolečin ni mislil nase, nego na Belgrad in nato, kaj je Belgrad Srbom.

Na Kalimegdanu sem se srečal z nekim majorjem nemškega generalnega štaba, ki sem se z njim seznanil že v Karpatih. Zdaj je na srbskem bojišču. Vprašal sem ga, kaj misli o Srbih.

„To so izvrstni vojaki“, mi je dejal; „rajši umirajo v strelskih jarkih, nego da bi se udajali. Vsako ped zemlje je mogoče osvojiti le preko trupel braniteljev. Zdaj pa so menda utrujeni odnehali. Municije jim je poslala ententa mnogo in jim je še pošilja in oni se branijo do zadnje patrone, do poslednjega človeka. Povsem drugačni so od Rusov, odločnejši od Belgijcev in spretnejši v vsakem oziru, se bore obupneje nego Francozi.“

Major se je malo zamislil in pristavil:

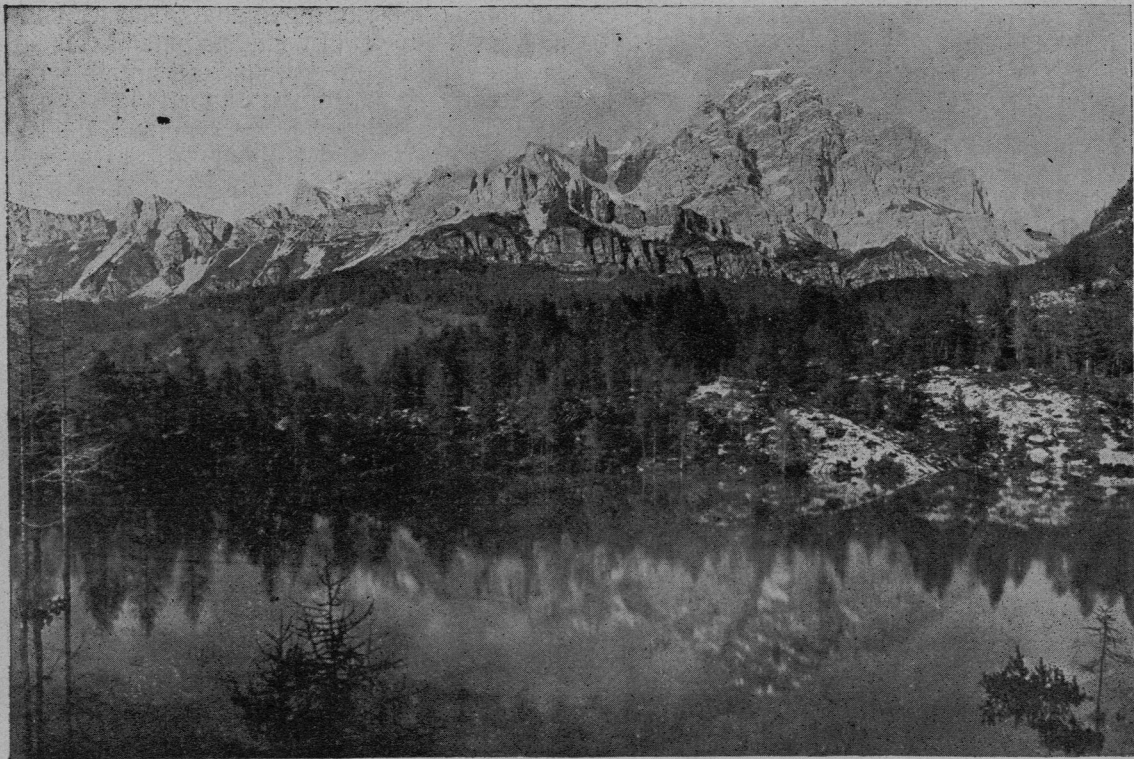
„Kot vojaki so Srbi izredni protivniki, nevarnejši celo kot Angleži.“

A kdor je kdaj slišal nemškega častnika pripovedovati, kako se bije angleško pešaštvo, samo ta ve, kaj pomeni majorjev dostavek.

V „Neue Freie Presse“ je poročal Roda Roda, da so se pri obrambi Belgrada borili Angleži do poslednjega diha — vsi so pali kakor junaki tik svojih topov, Rusi na Kalimegdanu so se držali dobro, a sijajno so se borili Srbi. „Vsaki poedini top, vsak kosček jarka smo jim morali iztrgati,“ je pravil šef generalnega štaba. „Talijani bi bili že davno šli k vragu.“

General pl. Kövess je rekel poročevalcu lista „Tägl. Rundschau“, da je vojna na Srbskem zaradi nečuvno slabih gorskih cest in potov najtežja v vsej svetovni vojni. Celo slabe gališke razmere so v Srbiji še daleč prekošene. Ceste pokriva pol metra visoko blato, in vodijo vedno navzgor in navzdol ter imajo mnogo mostov le za silo. Avtomobili obtiče vsak hip v blatu, vozovi se prekucujejo, mrtvi, od utrujenosti padli konji leže vsepovsod naokoli. Vojaki imajo premagati nezaslišane napore v tem blatu. Pri tem dobivajo le malo hrane in redkokdaj streho. Nemci, Avstrijci in Ogrji razvijajo v plohah dežja vztrajnost, kakoršna se ni še nikoli zahtevala. Vsakdo deli svoj kosček kruha s tovarišem, podnevi do kolen v blatu tičoč, ponoči le z mokrim plaščem odet.

Enako poroča c. in kr. vojni poročevalski urad, ki svari misliti, da je vojna proti Srbom toli lahka, da bo končana že

S tirolskega bojišča: Veličastno dolomitsko pogorje. Visoka Gaisl.

v par tednih. Boji na srbskem, sila težavnem bojišču in proti toli junaškemu sovražniku so izredno naporni; zato moramo dosedanje velike uspehe naše in nemške armade ceniti prav posebno visoko. Kdor premaga takega nasprotnika, zasluži največje priznanje. Gotovo pa je, da bodo združene avstrijske, nemške in bolgarske čete končno tudi Srbijo popolnoma premagale. Padla sta tudi Kragujevac in Niš, — vse kaže, da bo kmalu vsa Srbija zasedena.

Bolgari, Madjari in Turki — bratje.

Nikjer v Evropi ni bilo mešanje in seljevanje ljudstev tako veliko kakor na Balkanu. Na poti, ki je od nekdanj vodila iz Azije v Evropo, so prihajali in odhajali razni narodi ter puščali na Balkanu, zlasti pa v današnji Bolgariji, svoje neizbrisne sledove. V „Arhivu za antropologijo“ poroča Bolgar dr. Krum Drončilov, da so bili prvi, v zgodovini znani prebivalci Bolgarije Traki ali Tračanje. Na reki Marici so imeli traški Odrisi svojo močno državo. Bili so veliki, plavolasi (blondini), modrooki in zelo bojeviti. L. 280 pr. Kr. so vdrli med nje Kelti, med katerimi sta se plemeni Serdov in Meldov ondi čvrsto ustalila. V prvem stoletju po Kristu je postala Trakija rimska provinca ter se razvila do neke kulture, tako da je postala Rimu priljubljena. Sam rimski cesar Hadrijan, učenjak, ki je mnogo potoval, je ustanovil Hadrianopolis, današnje Drinopolje (Odrin ali Jedrenje). No, došlo je preseljevanje narodov z Goti, Huni in Avari, nato so prišli Slovani. Staro prebivalstvo današnje Bolgarije se je ali izselilo ali poginilo ali pa se je združilo in pretopilo z zmagalci. L. 679 so pridrli Bolgari, bojeviti narod turške krvi, ter so podjarmili skoraj vse balkanske narode. Ustanovili so novo veliko državo, toda razni slovanski narodi balkanski so jih s svojo krvjo polagoma prepojili, jim vzeli divji turški značaj, jim dali slovanski jezik ter končno celo krščansko vero. Zmagoviti Bolgari so postali premaganci slovanske kulture in vere. V Bolgarsko pa so prišli še neki azijski narodi (Pečenega in Kumana) ter se zjediniili z Bolgari v en narod. L. 1353 pa so začeli Turki osvajati Balkan,

Naši vojaki in častniki v srbski vasi

zlasti Bolgarijo in sedanjo Makedonijo. Mnogo mest je bilo čisto turških. Tako je ostal do nedavna velik del bolgarskega naroda pod turško oblastjo, in bolgarska kri se je stoletja mešala s turško, deloma tudi s srbsko, rusko ali romansko-rumunsko. Zato pa so Bolgari danes prava mešanica narodov. Nekateri imajo podolgaste glave s tankim nosom, kakor Turki, temno polt, temne lase in črne oči. Nekateri pa so plavolasi in modrooki, baje nordijskega plemena. No, tudi oni, ki imajo okroglo, kratko lobanjo, so ali temni ali plavolasi. Stas jim je visok in ti so takozvanega sarmatskega tipa. K tem se družijo tip malih s kratko lobanjo in širokim obrazom, temnih (črnih) las in izbočenih ličnih kosti. Takih živi mnogo v okolici Sofije in so uraloaltajskega izvora. Prvi Bolgari, temni in z dolgo lobanjo, so bili menda finskega izvora, zato jih smatrajo Madjari za svoje krvne brate. Bolgarski generalni konzul Panče Dorev je v Budimpešti naglašal, da so imeli Bolgari, Madjari in Turki skupne

pradede. Tako je razumljivo, da so v današnji vojni združeni Bolgari, Madjari in Turki proti sovražnikom Srbom.

Srbska vojna se bliža koncu.

Kakor kažejo vsi znaki se približuje vojna proti Srbiji svojemu koncu. Sovražna vojska, ki je potisnjena od Kruševca, je dospela v ozemlje brez potov in cest in je zaradi tega nesposobna za večje operacije. Od Kraljevega pregnana srbska vojska se more umikati samo proti jugu v dolino reke Ibar, a od Niša vodi proti zahodu samo ena velika cesta. Naš tren se je dosedaj gibal samo v takem ozemlju, kjer je imel na razpolago več vsporednih cest, a sedaj se bori z večjimi težavami. Zahvaliti se moramo samo brezprimerni in izvrstni organizaciji, da more tren sploh biti vedno pravočasno za našimi četami, katere povsod hitro napredujejo.

Skoro neumljivo je, kako se more po teh potih umikati preganjana srbska vojska, ker so ji zavezniki vedno za petami. Da so se mogli Srbi dosedaj umikati brez posebnih izgub, je jasno; že zdavnej slede ruski taktiki, drže skupaj jedro svojih sil, dokler zopet zanje ne nastopijo boljši časi. Čezdalje bolj se vidi, da bo sovražnik rajši zapustil vso svojo deželo, kakor pa se udal. Srbski ujetniki naravnost odločno poudarjajo, da nočejo njihove čete ničesar slišati o predaji, ker še vedno upajo, da jim pride ententa na pomoč. Pri bojih sodeluje največ srbska pehota, ker se topništvo navadno zelo hitro umika, da ne razmetava zastoj že tako majhne zaloge topniškega streliva. Število ujetnikov v zadnjih dneh jasno dokazuje, da se sovražnik že komaj giblje v čezdalje manjšem ozemlju.

Vedno se oglašajo mnogoštevilni avstro-ogrski vojaki, ki so bili v srbskem ujetništvu, ker so jih uporabljali za kopanje okopov. V zadnjem času so utrjevali srbske postojanke na Bagrdanu, ali ko so slišali za napredovanje zaveznikov, so sklenili, da se skrijejo in uidejo, kar se jim je tudi posrečilo. Bolne ujetnike so pustili Srbi v bolnišnicah, odkoder jih pošljejo zdaj na Bolgarsko in odtam domov.

Pristan Balčik v južni Dobrudži, severnovzhodno bolgarske Varne.

Prostor Novipazar — Priština se vedno bolj bliža v krog naših interesov. Iz smeri Kraljevo, Kruševac, Niš, Aleksinac prodirajo čete treh zavezniških držav koncentrično proti Kosovemu polju in Novemupazarju. Dveh vpadalnih krajev proti temu zadnjemu srbskemu zbirališču, kamor se umika glavna sila sovražne armade, so se polastili Bolgari, med tem ko so zahodno od Niša vdrl v dolino Toplice v smeri proti Prokuplju in osvojili Leskovac, odkoder je najkrajša pot v Prištino.

Z zasedenjem Kačanika in prostora na obeh straneh te soteske je nadaljno umikanje Srbov v južni smeri preprečeno; v južni Macedoniji so postavili Bolgari železen zid proti okoli 60.000 Francozom, tako da je s tem skupno delovanje s Srbi preprečeno. Mogoče pride Kosovopolje do novega svetovno-zgodovinskega pomena.

Na cestah ki vodijo iz doline Morave proti jugu, se Srbi z močnimi četami še vedno trdovratno upirajo.

Zesedenje Ivanjice po naših četah bo zelo vplivalo na daljni razvoj zasledovalnih operacij. Položaj proti črnogorski meji potisnjene srbske armade se bo vsled oskrbovalnih težkoč težko mogel izboljšati.

Iz Soluna poročajo da nameravajo ententini zavezniki vojsko z vso odločnostjo nadaljevati. Neprestano izkrcavajo angleške in francoske čete in vojni material. Ne ve se, kaj stori Rusija, a govori se, da pošlje vsaj 80.000 mož na bolgarsko obrežje. Zdi se, da zberejo zavezniki 300.000 mož. Gre za to, da zavezniki hitro postopajo in da se Srbom posreči umakniti se v zavarovano črto, dokler ne pride pomoč zaveznikov.

Angleški poslanik je izjavil, da korakata dve angleški diviziji proti bolgarski bojni črti. Zavezniki pošljejo po železnici vsak dan 15 do 18 vlakov s četami iz Soluna na bojno črto.

Žena nekega srbskega poročnika je ustanovila ženski vojaški zbor, ki mu je pristopilo 380 žensk, ki so oborožene s puškami, revolverji in bodalci.

Bajè je dozdej ujetih v Srbiji okroglo 40.000 mož; topov so zaplenili 340, in sicer jih je zaplenila Mackensenova skupina 260, Bolgarija pa 80; zaplenjenih je še nad

Iz Niša: Prizor z ulice drugega srbskega glavnega mesta, ki so ga 5. t. m. zasedli Bolgari.

100.000 pušk, 15 metalcev min in veliko drugega vojnega materijala.

Zvonovi za topove.

Vojna uprava bo vzela tudi naše zvonove, da jih izpremeni v topove. Težko jih bomo pogrešali. Marsikomu se bo milo storilo, ko pridejo prazniki in ne bo več ubranega prazničnega zvonjenja. Božična noč brez zvonjenja? In Velikanoč brez potrkavanja? — Slovenci smo še posebno navdušeni za zvonjenje. Zato pa tudi imamo zvonove, da se radi ž njimi malo pobahamo. Čim večji zvon, tem ponosnejša fara. V zvonjenju pa je tudi mnogo poezije naših poljan in gorâ. Mnogo pesnikov je opevalo že naše zvonove. In tiste naše pesmi niso slabe.

Če je pa vojska, moramo, bodi nam ljubo ali neljubo, nositi težka vojna bremena. Ali naj odrečemo armadi, brez česar

se ne more vojskovati? Če bi sovražnik udrl v naše kraje, kaj bi nam pomagali lepi zvonovi v visokih zvonikih? Zato pa moramo seveda našim hrabrim vojščakom tudi dati, kar jim je treba: če denarja, denar, če bakra, baker, če kavčuk, cevi in obroče iz kavčuka, če kruha, kruha, če topov, bronca zvonov za topove!

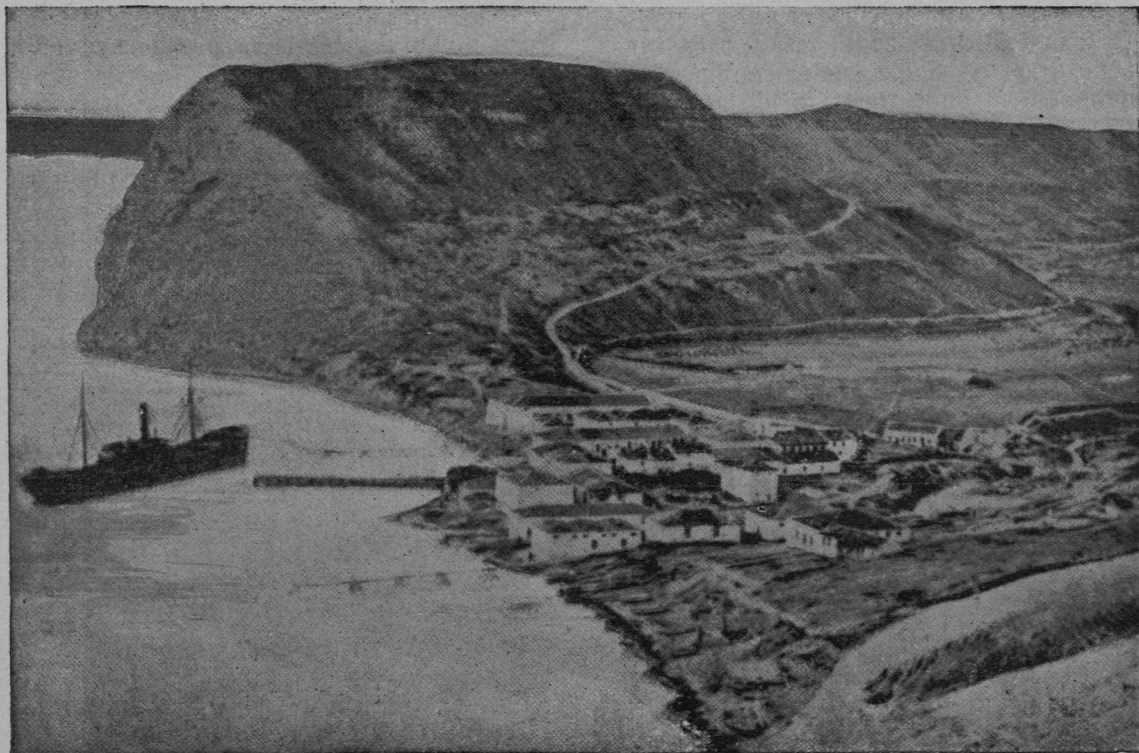
Še se spominjamo iz starih vesti, kako je bilo včasih ob vojskah. Davek na davek, potem pa še vse, kar je bilo dragocenega. Tedaj so šle iz naših cerkva lepe monštrance in zlati kelih; vse se je stolklo in prekovalo v denar. Zvonovi, ki bi bili kaj prida, so pa bili takrat še itak redki. V „Zgodovini slovenskega naroda“ beremo, kako je bilo pred 400 leti, ko so grozili našim deželam Turki. L. 1523 je izšel cesarski odlok, da so vse cerkvene ustanove in samostani cesarska lastnina, s katero smejo avstrijski vladarji poljubno razpolagati. Tri leta pozneje je dal cesar res preneniti vse cerkvene dragocenosti in jih prekovati v denar. Od duhovščine je zahteval tretjino vseh dohodkov, od drugega cerkvenega premoženja četrtno, vsem podložnikom je naložil davek.

Tako je bilo in tako je: vojska je vojska.

Država obeta, da bo to pot dala odškodnino, če bo morala vzeti zvonove. Vzela bo le navadne zvonove, umetniške, stare, zgodovinsko znamenite zvonove pusti. Po vojski bo mogoče napraviti nove zvonove. Kako bo poslušal rod, ki bo prišel za nami, te nove, morda manjše, ali pa večje zvonove! Spominjali ga bodo na strašne stiske svetovne vojske in prosil bo Boga, da bi mu dolgo oznanjali ljubi mir!

Miru si želimo vsi. Naj gredo zvonovi, naj jih pretope v grmeče kanone! Da bi le kmalu napočil dan popolne zmage, da bi se vrnili naši dragi zdravi in veseli v domače kraje, da bi se po naši zemlji oglasilo: Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem! Tedaj bo pozabljeno vse, kar smo dali za domovino, in s pridnim delom bomo kmalu nadomestili, kar nam je vzela vojska. In zopet bomo peli Funtkovo: „S stolpa sèm . . .“ in Potočnikovo:

„Zvonovi, zvonite,
na delo budite,
ker naše življenje
je kratek le dan!“

Bolgarsko pristansko mesto Kavarna, severovzhodno Varne, — obstreljevano od ententnega brodovja v Črnem morju.

V trdnjavi Novogeorgievsk zajete ruske generale odvedejo v ujetništvo.

Ob Soči.

V tretji soški bitki

je dosegla italijanska artilerija višek v sedajni svetovni vojni sploh. Posebno v goriškem odseku je streljala v nezaslišanih množinah in točno, ker je imela tekom petih mesecev dovolj prilike, da se je natančno zastrelila za vsako posamezno točko.

Pa tudi naša artilerija je v polni meri storila svojo dolžnost ter je posebno v 50 urnem (19.—21. okt.) dvoboju za goriško predmostje prisilila več talijanskih baterij, da so trajno ali vsaj začasno utihnile. Ob talijanskem pehotnem napadu 1. novembra je naša artilerija vzela pod ogenj cele italijanske naskakovalne kolone, tako da so imeli Lahi naravnost strašne izgube, ki se z našimi niti primerjati ne dajo. Grozno delo so opravili med Talijani tudi naši bajoneti, in to zlasti ob protinapadu na začasno izgubljene podgorske strelske jarke dne 28. oktobra. Kar je pri tej priliki z begom ušlo bajonetu, so pokosile naše strojne puške, tako da je le malo Talijanov živih pribežalo v njihove prejšnje postojanke.

Ljutost bojov na soški fronti se je sedaj nekoliko polegla, čemur se ni čuditi. Vendar so naši častniki mnenja, da je to oddihanje sovražnika samo začasno in da bo, kakor hitro zopet zbere svoje moči, zopet navalil in se boril iznova. Iz vseh povelj in beležk, ki se najdejo pri mrtvih ali ujetih talijanskih častnikih, izhaja, da je

talijansko vojno vodstvo odločeno iti do vseh skrajnosti, neoziraje se na nikake žrtve, samo da prodre na katerikoli točki. V vseh poveljih se apelira na čast in hrabrost laških častnikov in moštva, da opravičujejo zaupanje, katero goji laško ljudstvo vanje ter pribore zmago za vsako ceno.

Veliko vlogo igrajo v sedajni bitki italijanski letalci. Poleg drugih imajo sedaj Talijani nova bojna letala, ki so s svojim prekomerno dolgim trupom podobna ogromnim golobom v oklepu. Imajo po dva motorja, vsak nad 200 konjskih sil, ter so oborožena z mobilnimi strojnimi puškami. Ta letala so v zadnjih bojih opetovano krožila nad Gorico; enkrat se je pa pokazal tudi vodljiv zrakopov, čegar bombe pa niso imele nobenega uspeha. Artilerijski ogenj pri Gorici vodijo laški zrakoplovci iz dveh sivih, privezavih balonov, ki ju je videti na goriškem obzorju.

Trst je dobil zopet laški zračni obisk s pozdravi v obliki sedemcentimeterskih šrapnelov. Tudi topot laški letalci nad Trstom in Miljami niso dosegli svojih namenov, pač pa so povzročili smrt ali poškodbo med civilnim prebivalstvom.

Za Sočo se vrše dalje ljuti boji; Lahi ne odnehajo, naši se ne umaknejo. Soča!

Kri naša te pojila bo,
sovražna te kalila bo,

je pel naš Gregorčič, ki je danes znan tudi Nemcem.

O marsikateri junak — in po smrti na bojnem polju je vsakdo junak — je gori

pri Tolminu, posebno pri Dolju, s svojo srčno krvjo napojil njene valove. Vsak pesnik ima nekaj proroškega duha; tudi naš Gregorčič je v duhu videl naše slavne zmage na Soči. Izbral si je svoj grob tam gori pod Krnom, da bi bil še po smrti priča pretresujočih dogodkov, katere je preroško opeval.

Na vernih duš dan je le en predrzni francoski letalec motil svečani mir dneva, metavši bombe in pšice. S povešenim levim krilom jo je odkuril čez planoto Lom, ljuto obstreljevan od naših topov in strojnic. Sicer pa je na celem odseku vladal popolni mir. Visoko na pobočju Mrzlega vrha se je zvečer videla nenavadna prikazen — več ognjev v mali dolinici vpricho sovražnika. Nezaslišana smelost! Ne, ogenj se je širil, to so bile luči na svežih grobovih padlih junakov!

Naša pomorska letala in podmorski čolni.

Začetkom novembra se je častnikarjem prvič dovolilo, ogledati postaje naših pomorskih letal in podmorskih čolnov, ki so se v sedajni vojski že tako sijajno proslavile, dasi so povsem novo orožje.

Naša pomorska letala sestojijo iz motornega čolna, na katerem sta razprostrti dvojni nosilni ploskvi. V čolnu sedita drug poleg drugega letalec in opazovalec. Iz vode in v vodo prepeljejo letalo na dvokolesnem vozu. Po vodi pljuje letalo kakih 100 metrov, nakar se dvigne. Oboroženo je s strojno puško, ob straneh čolna vise

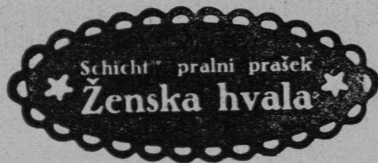
Schicht-Perilo — Bojno-Perilo

Cenejši in najboljši način pranja:

Zamoči perilo nekoliko ur ali preko noči s pralnim praškom „Ženska hvala“. Peri tedaj dalje kakor navadno. Samo malo mila — najboljšo Schichtovo milo znamka „Jelen“ — je še potrebno, da se dobi najlepše perilo.

Prihrani delo, čas, denar in milo.

Ominol je najboljšo sredstvo za čiščenje rok, v kuhinji in v hiši.

Dobiva se povsod!

bombe in svetilne mine, ki se izstrele s priprostimi potegom vzvoda. Naši pomorski letalci obvladujejo vzhodno jadransko obal od Tržiča do Kotora.

Še važnejšo in uspešnejšo nalogo opravljajo naši podmorski čolniki. Med njimi imamo najmanjše pa tudi največje tipe. Eden najmanjših naših podmorskih čolnov je pri Benetkah potopil laški podmorski čoln „Medusa“. Čoln srednjega tipa (približno 600 t.) je potopil laško križarko „Giuseppe Garibaldi“ in angleško križarko „Liverpool“. Največji naši čolniki pa so orjaki ter morejo ostati na morju nad mesec dni. Prevoziti morejo pot iz Dardanel in Soluna do Gibraltarja in Genove ali Benetk.

Gospodinjstvo.

Šartelj iz vojne moke. Stepi dobro kg koruzne moke, liter mleka, 3 žlice ruma, od pol limone sesekljanih olupkov, 1/4 kg sladkorja, naposled primešaj dva Oetkerjeva praška, deni testo v namazan model, kjer naj se takoj speče v pečici.

Krompirjevo meso. Skuhaj napol kos govedine, teletine ali svinjine. Zreži par krompirjev na kocke in jih duši par minut na surovem maslu ali masti, osoli, začini s papriko in majaronom, zalij z juho, ki se je v njej prej kuhalo meso, prideni meso in skuhaj oboje do mehkega.

Mešana solata. 3/4 kg krompirja v obli- cah ter zeleno olupki in zreži na listke; prideni še majhno skodelico na listke zrezanih kislih kumaric in prav toliko kuhane rdeče pese. Potem napravi sledečo omako: zmešaj kuhan rumenjaki z surovim rumenjaki, prideni 4 žlice kisle smetane, žlico finega namiznega olja, nekoliko neprekislega kisa, pol male žličice Maggijeve začimbe in potrebne soli. To omako zlij na pripravljeno solato, ki jo dobro premešaj. Lahko prideneš tudi še nekoliko kapar, dva očejena, na kocke zrezana slanika, ki sta se namakala dve uri v vodi in popra. Toliko zadošča za 6 oseb.

Plišasto pohišstvo, prte in preproge osnažiš takole: Stepi in skrtaci predmete, potem vlij v skledo vode zjemalko salmijaka, pomakaj platneno krpo v to tekočino in drgni po plišu samo navzdol, kakor tečejo niti. Če postane voda umazana, jo zamenjaj s svežo. Čudno je, kako se to delo izplača; barve se osvežijo, preproge so zopet kakor nove.

Žuželke se ne zarede v mesu, če ga potrosiš z zdrobljenim ogljem. Na ta način tudi obvaruješ meso, da ne gnije.

Sredstvo proti moljem. Namочи v ostrem špirtu pest kafe in zdrobljenega španskega popra. Zamaši steklenico in jo pusti stati par dni na solncu, da se kafa raztopi. Potem poškrpi enakomerno in gosto kožuhovino s to tekočino in jo zavij v sveže platnene rute.

Masirajte si vrat od zunaj in izpirajte si ga od znotraj s Fellerjevimi, bolečine olajšujočim rastlinskim - esenc - fluidom z znamko „Elsa-Fluid“. To dobro dene, če je človek prehlajen. 12 steklenic franko 6 kron. Čez stotisoč zahvalnih pisem. Lekarnar E. V. FELLER, Stubica, Elsatrg št. 280, Hrvatsko. (e)

Govori se, da je za nakup varnih in pripočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov popolnoma zastoj. — Opozarjamo na današnji zadavni oglas „Srečkovnega zastopstva“ v Ljubljani.

Zlato in srebro obdrži tudi med vojsko in po vojski svojo vrednost. Varno je toraj naložen denar, če si kupite zlato ali srebrno uro, verižico, prstan i. dr. Bogato izbiro po nizki ceni ima tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 5, Mestni trg, ki pošlje bogato ilustrovan cenik vsakomur zastoj in poštine prosto. Naročite si ga z dopisnico takoj.

IVAN JAX IN SIN

Ljubljana, Dunajska cesta 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev, koles, pisalnih strojev in strojev za pletenje (Strickmaschinen)

Brezplačen pouk v ve-
-zenju -
Tovarna v
Linz u
ustanovlj. 1867.

Zahtevajte cenik, ki ga dobite brezplačno in poštine prosto.

STAVCA

sprejme takoj

Zadružna tiskarna v Krškem.

Ne premlado delavno dekle

za kuhinjo in za vsa druga dela sprejme gospa ALOJZIJA GABRIAN, Majšperg pri Ptuj, pošta: Ptujška gora.

Zadružna tiskarna v Krškem

-:- izvršuje tiskovine lično in ceno. -:-

Varujte naše vojake z Kaiserjevimi prsnimi karamelami, s „3 smrekami“,

ki so se že nad 25 let najbolje obnesle.

Milijoni jih rabijo zoper

kašelj

kripavost, zasliženje, katare, bolni vrat, dušljivi kašelj, kakor tudi da se obvarujejo prehlajenja, torej so zelo dobrodošle vsakemu vojaku.

6100 notarsko poverjenih izpričeval zdravnikov in privatnikov jamči gotov uspeh. — Tek vzbujajoči fino okusni bonboni. Zavoj 20 in 40 v, skatlja 60 v se dobiva po vseh lekarnah in drožerijah.

Kako ozdravim in se okrepim?!

Ali čutite, da vaše zdravje ni v redu? — Ali se je vaše življensko veselje, čilost, delazmožnost zmanjšalo? — Ali je vaš tek in vaša prebava oslabiljena — imate slabost živcev? Ali ste razburjivi, nervozni, boječi, malodušni, pozabljivi? — Ali ne morete spati, ali imate hude sanje, glavobol, bolečine v križu in hrbtu, omotico, ali se tresete, ali vam srce močno bije, ali imate nervozne bolečine? — Ali ste shujšali, oslabele? — Uvažujte svet mnogoizkušenega zdravnika in zahtevajte knjigo in poskušajte svetovnoznanejša okrepčila „NUTRIGEN“, in najdete najboljšo pot, da ozdravite in se okrepite. — Knjigo in poskušajte „Nutrigena“ pošlje zastoj in poštine prosto podjetje NUTRIGEN-BUDAPEST, VII., Vörösmartygasse 45/105.

Modistika

MINKA HORVAT

Ljubljana, Stari trg 21

priporoča cenjenim damam svojo zelo povečano zalogo damskih klobukov in otroških čepic.

Popravila najfineje in najceneje.

Priporoča se

umetna knjigoveznica

IVAN JAKOPIČ,
LJUBLJANA.

Mazilo za lase

varstv. znamka Netopir napravi g. Ana Križaj v Spodnji Šiški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V 3 tednih zrastejo najlepše lase. Stekl. po 2 in 3 K. Pošilja se tudi po pošti. Izborno sredstvo za rast las.

Za gotovost se jamči. Zadostuje steklenica. Spričevala na razpolago.

Žlahtna jabolka

od 5 kg naprej po 20 do 60 v razpošilja po povzetju A.OSET, posestnik, pošta Guštanj, Koroško. Razpošilja tudi jabolčnik od 56 l naprej po 24 do 30 v liter.

Po vsaki fotografiji napravimo umetniško dovršene

POVEČANE SLIKE

v vsaki velikosti.

Povečane slike 42×53 cm stanejo samo 20 K.

Naročila sprejema upravništvo Tedenskih Slik v Ljubljani.

KMETSKA POSOJILNICA

R. Z. Z. N. Z.

obrestuje hranilne vloge po

Hranilnih vlog: dvajset milijonov. Popolnoma varno

4 3 0 | 4 0

LJUBLJANSKE OKOLICE

V LJUBLJANI,

brez vsakršnega odbitka

naložen denar. Rezervni zaklad: nad osemstotisoč.

100 l domače pijače

osvežujoče, slastne in žejo gaseče si lahko vsakdo sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati brusovec, poprovi metovec, pomarančev, prvenčev, višnjevec. Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča namesto ruma ali žganja. Stavine z natančnim navodilom stanejo K 4.50 franko po povzetju. Na pet takih porcij dam eno zastoj. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd., neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne opijani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

Jan. Grolich, Engel-Drogerie Brno 640, Moravsko.

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI
PORODNIŠNICA.

LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SEF-ZDRAVNIK PRIMARIJ DR. FR. DERGANČ

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10
špecialna trgovina pletenin,
trikotaž in perila
priporoča svojo veliko zalogo,
kakor:

Športno in vojaško perilo in sicer: nogavice, gamaše, dokolenice, snežne kučme, rokavice, žilogrelce, sviterje, pletene srajce in spodnje hlače iz volne, velblodje dlake in bambaža.

Perilo za dame in gospode iz šifona, cefirja, in flanele.

Perilo za dečke, deklice in dojenčke.

Gumijski plašči, nahrbtniki i. t. d.

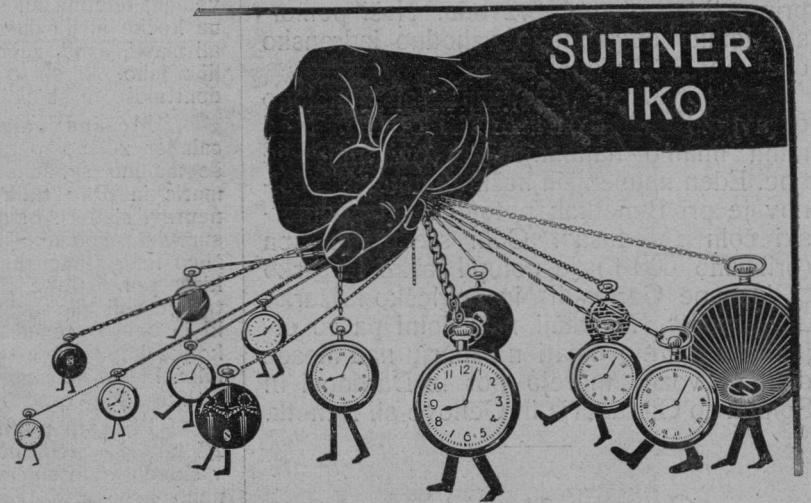
Na debelo in drobno.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ-BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE:
ZIJE CESTA št. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH:
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Svetovna tvrdba Suttner ima

samo natančno idoče, zanesljive, trpežne ure, katere staremu dobremu imenu hiše čast delajo.

Št. 410. Nikelnasta Anker-Roskopf-ura	K 4.10	Št. 1318. Moderna, 14 dni tekoča salonska ura	K 17.40
„ 705. Roskopf-ura, kolesje v kamnih	5.90	„ 1360. Lepa stenska ura	4.80
„ 719. Srebrna remontoar-ura	7.80	„ 1544. Usnjata zapestnica z uro	10.50
„ 600. Žepna ura z radijem, se po noči sveti	8.40	„ 712. Nikelnasta IKO - ura, 15 kamnov	14.—
„ 449. Roskopf-ura, dvojni pokrov	7.20	„ 1450. Bela kovinasta verižica	2.80
„ 518. Ploščnata nikelnasta kavalijska ura	7.50	„ 865. Bela kovinasta verižica, priprosta	1.—
„ 803. Damska ura, jeklena ali nikelnasta	7.90	„ 916. Srebrna verižica, masivna	3.20
„ 804. Srebrna damska ura	9.50	„ 422. Nikelnasta športna verižica	1.75
„ 1203. Dobra budilka	3.50	„ 979. Srebrni obesek „cesarjeva podoba“	2.—
„ 1316. Lepa salonska ura	10.50	„ 213. Srebrni prstan z kamnom	1.40
„ 1325. 14 dni tekoča salonska ura, zelo lepa	20.—	„ 211. Srebrni prstan z kamnom	—90
		„ 1063. Prstan, zlato na srebro	2.70

Vsaka ura je najnatančneje preizkušena.

Razpošilja se
po povzetju ali če se
denar vnaprej pošlje.

Krasni cenik
zastoj in poštnine prosto.

Neugajajoče
se zamenja!

Lastna tovarna ur v Švici! — Lastna svetovna znamka „IKO“, najboljša preciz. ura.

H. Suttner samo v **Ljubljani št. 5.**

Nobene podružnice.

Svetovna razpošiljalnica.

Nobene podružnice.

Poravnajte naročnino!

Odlikovani na razstavi v Radovljici leta 1914 s častno diplomom in svetinjo I. vrste.

BRINJEVEC

najfinejše vrste, posebno priporočljiv proti kužnim boleznim, se dobi pri Gabrijelu Eržen, Zapuže pošta Begunje pri Lescah, Kranjsko.

Cene zmerne. Za pristnost jamčim.

Ako naročite in to storite nenudoma,

1 srečko avstr. rdečega križa

1 srečko ogrskega rdečega križa

1 srečko budimpeštanske bazilike

1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880

1 dobitni list 4% ogrsk. hip srečk iz leta 1884

12 žrebanj vsako leto, glavni dobitek 630.000 kron

Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron

dobite igralno pravico do bobitkov ene turške srečke v znesku do 4000 frankov popolnoma zastoj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: **Srečkovno zastopstvo 3, Ljubljana.**

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogrsko: 1/4 leta K 2.50, 1/2 leta K 5.—, celo leto K 10.—; za Nemčijo: 1/4 leta K 3.50, 1/2 leta K 7.— celo leto K 14.—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 16.80. Za Ameriko letno 3.25 dolarjev.

Uredništvo in upravništvo Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10, I. nadstropje.